Zbiór Orzeczeń

OPINIA RZECZNIKA GENERALNEGO
ELEANOR SHARPSTON
przedstawiona w dniu 13 września 2016 r.[1]

Sprawa C-141/15

Doux SA,
Sophie Gautier, działająca w charakterze syndyka w postępowaniu naprawczym Doux SA,
SCP Valliot-Le Guenevé-Abittbol, reprezentowana przez Valliot, działająca w charakterze syndyka w postępowaniu naprawczym Doux SA,
przeciwko
Établissement national des produits de l'agriculture et de la mer (FranceAgriMer)

[wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym złożony przez Tribunal administratif de Rennes (sąd administracyjny w Rennes, Francja)]

Wymogi dotyczące przyznawania refundacji wywozowych — Wykładnia art. 28 ust. 1 rozporządzenia (WE) nr 612/2009 — Należyta i uczciwa jakość przyjęta w obrocie — Znaczenie wyrażenia: wprowadzone do obrotu na obszarze UE „w normalnych warunkach" — Normy zawartości wody w mrożonym mięsie drobiowym — Kwestia, czy normy są przestarzałe — Prawa eksportera w ramach kontroli zawartości wody i wnioski o analizę kontrolną

1. Metoda schładzania stosowana w produkcji mrożonego mięsa drobiowego powoduje wchłanianie wody przez produkt końcowy. Przepisy prawa Unii określają normy całkowitej zawartości wody (tj. naturalnej wody fizjologicznej i dodatkowej wody wchłoniętej), która uznawana jest za dopuszczalną. W niniejszym wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym Tribunal administratif de Rennes (sąd administracyjny w Rennes) zwraca się o dokonanie wykładni tych przepisów oraz przepisów prawa Unii regulujących wypłatę refundacji wywozowych.

2. Wspólna polityka rolna zapewnia Unii szereg narzędzi umożliwiających wsparcie cen uzyskanych dla towarów wytwarzanych przez podmioty gospodarcze na jej terytorium, które wywożone są do państw trzecich. Szczególne znaczenie dla niniejszej opinii mają refundacje wywozowe wypłacane producentom mięsa drobiowego w celu umożliwienia im wywozu unijnego drobiu (w tym mrożonych kurczaków) z zyskiem na rynki światowe, gdzie ceny są niższe niż na rynku wewnętrznym UE. Sąd odsyłający nie ma pewności co do tego, czy przepisów rozporządzenia (WE) nr 543/2008[2] dotyczącego norm handlowych w odniesieniu do mięsa drobiowego oraz w szczególności przepisów ustanawiających normy zawartości wody należy przestrzegać w celu spełnienia warunków uzyskania refundacji wywozowych określonych w rozporządzeniu (WE) nr 612/2009 regulującym system refundacji wywozowych w odniesieniu do takich produktów[3]. Sąd odsyłający pragnie także dowiedzieć się, czy

1 — Język oryginału: angielski.

2 — Rozporządzenie Komisji z dnia 16 czerwca 2008 r. wprowadzające szczegółowe przepisy wykonawcze do rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w sprawie niektórych norm handlowych w odniesieniu do mięsa drobiowego (Dz.U. 2008, L 157, s. 46). Rozporządzenie to uchyliło rozporządzenie Komisji (EWG) nr 1538/91 z dnia 5 czerwca 1991 r. wprowadzające szczegółowe przepisy wykonawcze do rozporządzenia Rady (EWG) nr 1906/90 w sprawie niektórych norm handlowych w odniesieniu do drobiu (Dz.U. 1991, L 143, s. 11). Zobacz także przypis 5 poniżej.

3 — Rozporządzenie Komisji z dnia 7 lipca 2009 r. ustanawiające wspólne szczegółowe zasady stosowania systemu refundacji wywozowych do produktów rolnych (wersja przekształcona) (Dz.U. L 186, s. 1).

metody kontroli stosowane do określania, czy mrożone tusze kurczaków zawierają nadmiar wody w stosunku do tych norm, są obowiązujące. Zapytuje on wreszcie, czy rozporządzenie nr 543/2008 ustanawia przepisy, które są dostatecznie dokładne, aby umożliwić właściwym organom krajowym przeprowadzenie kontroli w celu sprawdzenia zawartości wody w mrożonym mięsie drobiowym, oraz czy procedury żądania przez podmioty gospodarcze analizy kontrolnej wyników kontroli w rzeźni są zgodne z podstawowym prawem do dobrej administracji zagwarantowanym w art. 41 Karty praw podstawowych Unii Europejskiej [4].

Ramy prawne

Rozporządzenie nr 1234/2007

3. Rozporządzenie (WE) nr 1234/2007 [5] określiło zasady regulujące między innymi wspólną organizację rynku mięsa drobiowego. Zgodnie z pkt 2 część B załącznika XIV do tego aktu mięso drobiowe przeznaczone na wywóz z Unii nie jest objęte normami handlowymi określonymi w tym rozporządzeniu [6].

4. Artykuł 121 lit. e) tego rozporządzenia umocował Komisję Europejską do ustanowienia szczegółowych przepisów w zakresie, między innymi, norm handlowych dotyczących mięsa drobiowego. Środki te obejmowały „zasad[y] mając[e] zastosowanie w odniesieniu do określenia procentowego udziału absorpcji wody podczas przygotowywania tusz świeżych, mrożonych i głęboko mrożonych oraz ich części, jak również oznaczeń, które w tym zakresie należy wprowadzić" [art. 121 lit. e) ppkt (vii)].

Rozporządzenie nr 543/2008

5. Zgodnie z art. 7 ust. 1 mięso drobiowe może zostać zaliczone do klasy A albo B. Aby znaleźć się w jednej z kategorii, zgodnie z tym przepisem, tusze drobiowe muszą spełniać określone wymogi minimalne, mianowicie muszą być: a) nienaruszone; b) czyste, wolne od jakichkolwiek widocznych substancji obcych, zabrudzeń lub krwi; c) bez obcego zapachu; d) bez widocznych plam krwistych, z wyjątkiem małych i niezauważalnych; e) bez wystających złamanych kości; i f) bez poważnych stłuczeń. Aby mięso drobiowe zostało zaliczone do klasy A, muszą zostać spełnione niektóre dodatkowe kryteria (określone w art. 7 ust. 2) [7].

4 — Dz.U. 2010, C 83, s. 389 (zwanej dalej „kartą").

5 — Rozporządzenie Rady z dnia 22 października 2007 r. ustanawiające wspólną organizację rynków rolnych oraz przepisy szczegółowe dotyczące niektórych produktów rolnych (rozporządzenie o jednolitej wspólnej organizacji rynku) (Dz.U. 2007, L 299, s. 1). Rozporządzenie to uchyliło rozporządzenie Rady (EWG) nr 1906/90 z dnia 26 czerwca 1990 r. w sprawie niektórych norm handlowych w odniesieniu do drobiu (Dz.U. 1990, L 173, s. 1). O ile rozporządzenie nr 1234/2007 było obowiązującym prawem UE w czasie wystąpienia zdarzeń, które doprowadziły do postępowania głównego, o tyle zostało ono uchylone rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiającym wspólną organizację rynków produktów rolnych (Dz.U. 2013, L 347, s. 671).

6 — Zobacz także art. 116 rozporządzenia nr 1234/2007. Postanowienia pkt 2 część B załącznika XIV do tego rozporządzenia były wcześniej zawarte w art. 1 ust. 3 tiret pierwsze rozporządzenia nr 1906/90.

7 — Rozróżnienia między klasami A i B dokonano na podstawie kontroli próbek i liczby wad ujawnionych w partii, z której pobrano próbkę. Tabela wskazująca dopuszczalną liczbę jednostek wadliwych w każdej partii określona została w art. 8 ust. 2. W przypadku kurczaków klasy B dopuszczalną liczbę jednostek wadliwych podwaja się w stosunku do kurczaków klasy A (art. 8 ust. 4). Jeżeli chodzi o drób wyprodukowany w Unii, właściwe organy krajowe mają obowiązek zakazania wprowadzenia do obrotu partii, które mają większą liczbę wad niż dopuszczalna dla kurczaków klasy B (art. 8 ust. 5).

6. Artykuł 15 ust. 1 rozporządzenia nr 543/2008 stanowi: „Bez uszczerbku dla art. 16 ust. 5 […] kurczaki mrożone i głęboko mrożone można wprowadzać do obrotu w ramach działalności gospodarczej lub handlowej [w Unii Europejskiej] jedynie wówczas, gdy zawartość wody nie przekracza wartości nieuniknionych ze względów technologicznych, oznaczonych za pomocą metody analizy opisanej w załączniku VI (metoda wycieku) lub w załączniku VII (metoda chemiczna)” [8]. Właściwe organy państw członkowskich zapewniają podjęcie przez rzeźnie wszystkich środków koniecznych do uzyskania zgodności z tym przepisem [9].

7. Procedurę kontroli wchłaniania wody w zakładzie produkcyjnym (tzw. test rzeźni) określono w załączniku IX. Normy zawartości wody obcej określonej w pkt 10 tego załącznika są następujące: (i) schładzanie owiewowe: 0%; (ii) schładzanie owiewowo-natryskowe: 2% i (iii) schładzanie zanurzeniowe: 4,5%.

8. Artykuł 16 stanowi:

„1. W rzeźniach przeprowadza się regularne kontrole wchłaniania wody, zgodnie z załącznikiem IX, lub kontrole zgodne z załącznikiem VI, co najmniej raz na ośmiogodzinny okres roboczy.

Jeżeli kontrole te wykazują, że wchłonięta ilość wody przewyższa całkowitą zawartość wody dopuszczalną na mocy niniejszego rozporządzenia, z uwzględnieniem ilości wody wchłoniętej przez tusze w fazach procesu nieobjętych tą kontrolą, oraz jeżeli w każdym przypadku ilość wchłoniętej wody przekracza poziomy określone w załączniku IX pkt 10 lub w załączniku VI pkt 7, rzeźnia dokonuje niezwłocznie niezbędnych technicznych dostosowań w procesie przetwarzania.

2. We wszystkich przypadkach określonych w ust. 1 akapit drugi, a zawsze co najmniej raz na dwa miesiące, przeprowadza się kontrole zawartości wody, za pomocą pobierania próbek, w odniesieniu do kurczaków mrożonych i głęboko mrożonych, o których mowa w art. 15 ust. 1, pochodzących z każdej rzeźni, zgodnie z procedurami określonymi w załączniku VI lub VII, których wyboru dokonuje właściwy organ w państwie członkowskim. Z kontroli tych wyłączone są tusze przeznaczone wyłącznie do wywozu, jeżeli właściwemu organowi przedstawiono wystarczające dowody potwierdzające ten fakt.

[…]

5. Jeżeli wyniki kontroli, określonych w ust. 2, przekraczają dopuszczalne granice, to dana partia jest uznana za niezgodną z niniejszym rozporządzeniem. W takim przypadku jednak rzeźnia może zażądać analizy kontrolnej, która zostanie wykonana w laboratorium referencyjnym państwa członkowskiego przy użyciu metody wybranej przez właściwy organ państwa członkowskiego. Koszt tej analizy kontrolnej ponosi posiadacz partii.

8 — Wielkości progowe dla zawartości wody („normy”) określone zostały w załącznikach VI („Oznaczanie ubytków wody w czasie rozmrażania [badanie wycieku)”] i VII [„Oznaczanie całkowitej zawartości wody w kurczakach (test chemiczny)”]. „Badanie wycieku” jest metodą stosowaną do oznaczania wielkości ubytku wody podczas rozmrażania kurczaków mrożonych i głęboko mrożonych (w niniejszej opinii przez pojęcie „mrożonych kurczaków” należy rozumieć także „głęboko mrożone kurczaki”). W przypadku przekroczenia norm uważa się, że nadmierna ilość wody została wchłonięta podczas przetwarzania: (i) schładzania owiewowego: 1,5%, (ii) schładzania owiewowo-natryskowego: 3,3%, oraz (iii) schładzania zanurzeniowego: 5,1% (pkt 7 załącznika VI). „Test chemiczny” stosuje się do oznaczania całkowitej zawartości wody w mrożonych kurczakach. Test ten wymaga oznaczania zawartości wody i białka w próbkach homogenizowanych tusz drobiowych. Wyniki są obliczane zgodnie z zasadami przewidzianymi w pkt 6 załącznika VII, który określa w tym celu pewien wzór. Punkt 6.5 przewiduje, że jeżeli średnia zawartość wody w siedmiu tuszach (obliczana na podstawie pkt 6.2) nie przekracza wartości podanej w pkt 6.4 (który określa wzór służący oznaczeniu zawartości wody, nieuniknionej z technologicznego punktu widzenia, powstałej na skutek schładzania owiewowego, schładzania owiewowo-natryskowego i schładzania zanurzeniowego), partię drobiu poddaną kontroli uważa się za spełniającą normy.

9 — Artykuł 15 ust. 2.

6. W przypadku gdy jest to konieczne po takiej powtórnej analizie, omawianą partię uznaje się za niespełniającą wymagań niniejszego rozporządzenia, właściwy organ podejmuje odpowiednie środki w celu wprowadzenia takiej partii do obrotu na terenie [Unii Europejskiej] jedynie pod warunkiem, że zarówno opakowania jednostkowe, jak i zbiorcze danych tusz zostają oznakowane przez rzeźnię pod nadzorem właściwego organu, przy pomocy taśmy lub etykiety z umieszczonym na niej co najmniej jednym określeniem wymienionym w załączniku X, napisanym czerwonymi wielkimi literami.

Partia określona w akapicie pierwszym pozostaje pod nadzorem właściwego organu do czasu zajęcia się nią zgodnie z przepisami tego ustępu lub rozdysponowania w inny sposób. Jeżeli właściwemu organowi przedstawione zostają zaświadczenia potwierdzające przeznaczenie do wywozu partii określonej w akapicie pierwszym, właściwy organ podejmuje wszelkie konieczne środki, aby zapobiec wprowadzeniu omawianej partii do obrotu [w Unii].

Określenia przewidziane w pierwszym akapicie umieszcza się w eksponowanym miejscu, w taki sposób, aby były dobrze widoczne, łatwe do odczytania i nieusuwalne. Określenia te nie mogą być w żaden sposób ukryte, zasłonięte lub przesłonięte innymi nadrukami czy motywami graficznymi. Wysokość liter na opakowaniu jednostkowym wynosi co najmniej 1 cm, a 2 cm na opakowaniach zbiorczych” [10].

9. Zgodnie z art. 18 ust. 2 państwa członkowskie przyjmują: „[…] praktyczne środki kontroli przewidziane w art. 15, 16 […] na wszystkich etapach wprowadzania do obrotu, włączając kontrole przywozu z krajów trzecich w czasie odprawy celnej, zgodnie z załącznikiem VI i VII. Informują one inne państwa członkowskie oraz Komisję o podjętych środkach […]”.

Rozporządzenie nr 612/2009

10. Artykuł 28 ust. 1 rozporządzenia nr 612/2009 [11] stanowi:

„Nie przyznaje się żadnej refundacji w odniesieniu do produktów, których jakość przyjęta w obrocie nie jest należyta i uczciwa w dniu przyjęcia zgłoszenia wywozowego.

Produkty odpowiadają wymogowi ustanowionemu w akapicie pierwszym, jeżeli mogą być wprowadzone do obrotu na obszarze [Unii] w normalnych warunkach i zgodnie z opisem znajdującym się we wniosku o przyznanie refundacji oraz, jeżeli produkty te są przeznaczone do spożycia przez ludzi, ich użycie w tym celu nie jest wykluczone lub istotnie ograniczone z powodu ich cech charakterystycznych albo ich stanu.

Zgodność produktów z wymogami ustanowionymi w akapicie pierwszym bada się zgodnie z normami lub praktykami obowiązującymi [w Unii].

Jednakże refundacje przyznaje się również, jeżeli w kraju przeznaczenia wywożone produkty podlegają szczególnym obowiązkowym warunkom, w szczególności warunkom sanitarnym lub zdrowia, które nie odpowiadają normom lub praktykom obowiązującym [w Unii]. Obowiązkiem eksportera jest wykazanie, na żądanie właściwego organu, że produkty spełniają powyższe obowiązkowe wymogi w kraju przeznaczenia.

Ponadto odnośnie do niektórych produktów mogą być przyjęte przepisy szczególne”.

10 — Angielska wersja językowa treści na etykiecie, o której mowa w art. 16 ust. 6 akapit pierwszy, określonej w załączniku X, brzmi: „Water content exceeds [EU] limit” (Zawartość wody przekracza normę [WE]).

11 — Rozporządzenie nr 612/2009 uchyliło i zastąpiło rozporządzenie Komisji (WE) nr 800/1999 z dnia 15 kwietnia 1999 r. ustanawiające wspólne szczegółowe zasady stosowania systemu refundacji wywozowych do produktów rolnych (Dz.U. L 102, s. 11). Rozporządzenie to z kolei uchyliło i zastąpiło rozporządzenie Komisji (EWG) nr 3665/87 z dnia 27 listopada 1987 r. ustanawiające wspólne szczegółowe zasady stosowania systemu refundacji wywozowych do produktów rolnych (Dz.U. L 351, s. 1).

Kodeks celny

11. W czasie istotnym dla okoliczności faktycznych sprawy badanie towarów przeznaczonych do wywozu było regulowane rozporządzeniem (WE) nr 450/2008 [12]. Osoba dokonująca zgłoszenia celnego („zgłaszający") miała prawo uczestnictwa lub ustanowienia przedstawiciela przy rewizji towarów oraz przy pobieraniu próbek (art. 118 ust. 2). Zgłaszający mógł także wystąpić z wnioskiem o dodatkową rewizję lub pobranie próbek, jeżeli uznał, że wyniki uzyskane przez właściwe organy nie były reprezentatywne (art. 119 ust. 1 akapit drugi).

Rozporządzenie nr 1276/2008

12. Artykuł 1 rozporządzenia (WE) nr 1276/2008 [13] przewiduje, że rozporządzenie ustanawia niektóre procedury monitorowania, czy poprawnie zrealizowano czynności, na podstawie których przyznawane są uprawnienia do wypłaty refundacji wywozowych. Artykuł 5 ust. 4 przewiduje, że w przypadku gdy istnieją uzasadnione podejrzenia co do należytej i uczciwej jakości produktów przyjętej w obrocie, urząd celny wywozu sprawdza ich zgodność z obowiązującymi przepisami prawa UE.

Okoliczności faktyczne, postępowanie i pytania prejudycjalne

13. Spółka Doux SA jest podmiotem gospodarczym, który prowadzi działalność w zakresie produkcji mięsa drobiowego w Unii. Jego działalność obejmuje wywóz mrożonych kurczaków do państw trzecich. Spółka ta otrzymała refundacje wywozowe w ramach unijnych zasad regulujących wspólną organizację sektora mięsa drobiowego. Dla otrzymania tych refundacji spółka Doux musi przedstawić gwarancje (kaucje), że dopełni obowiązków właściwych dla wywozu mrożonego mięsa drobiowego. Zobowiązania te obejmują spełnienie wymogu, zgodnie z którym „jakość [wywożonych produktów] przyjęta w obrocie jest należyta i uczciwa" zgodnie z art. 28 ust. 1 rozporządzenia nr 612/2009.

14. Établissement national des produits de l'agriculture et de la mer (krajowy urząd ds. produktów rolnych oraz morskich, zwany dalej „FranceAgriMer") przeprowadził badania na mięsie drobiowym spółki Doux przeznaczonym na wywóz i stwierdził, że produkty zawierają wodę w ilości przekraczającej normy określone w załącznikach VI i VII do rozporządzenia nr 543/2008. Wobec tego w dniu 22 lipca 2013 r. FranceAgriMer wydał decyzję (zwaną dalej „zaskarżoną decyzją"), na mocy której zawiesił zwrot kaucji dotyczących wniosków o przyznanie refundacji wywozowych w odniesieniu do spraw wniesionych po dniu 21 kwietnia 2013 r. [14]. Spółka Doux wszczęła postępowanie przed sądem odsyłającym, dążąc do stwierdzenia nieważności decyzji.

15. Spółka Doux podnosi, że normy określone w art. 15 rozporządzenia nr 543/2008 nie mają zastosowania do wywozu oraz że zaskarżona decyzja narusza prawo, ponieważ uzależnia prawo do refundacji wywozowych od zawartości wody w wywożonym mrożonym mięsie drobiowym.

12 — Rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 23 kwietnia 2008 r. ustanawiające Wspólnotowy kodeks celny (zmodernizowany kodeks celny) (Dz.U. 2008, L 145 s. 1). Rozporządzenie to uchyliło rozporządzenie Rady (EWG) nr 2913/92 z dnia 12 października 1992 r. ustanawiające Wspólnotowy kodeks celny (Dz.U. 1992, L 302, s. 1), do którego Komisja odnosi się w swoich uwagach na piśmie. Rozporządzenie nr 450/2008 zostało uchylone i zastąpione rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 952/2013 z dnia 9 października 2013 r. ustanawiającym unijny kodeks celny (Dz.U. 2013, L 269, s. 1) ze skutkiem od dnia 29 października 2013 r. Zobacz także pkt 14 i przypis 14 poniżej.

13 — Rozporządzenie Komisji z dnia 17 grudnia 2008 r. w sprawie monitorowania na podstawie kontroli bezpośrednich wywozu produktów rolnych otrzymujących refundacje lub inne kwoty (Dz.U. L 2008, 339, s. 53).

14 — Postanowienie odsyłające nie zawiera informacji dotyczących tego, kiedy dokładnie przeprowadzone zostały badania partii mrożonych kurczaków spółki Doux przeznaczonych na wywóz. Zbadałam więc sprawę na podstawie prawa Unii obowiązującego na dzień przyjęcia zaskarżonej decyzji.

16. FranceAgriMer uważa, że zgodnie z art. 28 ust. 1 rozporządzenia nr 612/2009 nie przyznaje się refundacji wywozowych, jeżeli dane produkty nie mogą być wprowadzone do obrotu w obrębie Unii w normalnych warunkach oraz jeżeli ich „jakość przyjęta w obrocie" nie jest „należyta i uczciwa" w dniu przyjęcia zgłoszenia wywozowego. Mrożone mięso drobiowe, które zawiera wodę w ilości przewyższającej normy, nie spełnia wymogu z art. 28 ust. 1, a zatem nie kwalifikuje się do refundacji.

17. Sąd odsyłający postanowił zawiesić postępowanie i wystąpić do Trybunału z wnioskiem o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym w przedmiocie następujących pytań:

„1) Czy określony w art. 15 [rozporządzenia nr 543/2008] i jego załącznikach VI i VII próg zawartości wody stanowi wymóg »należytej i uczciwej jakości przyjętej w obrocie« w rozumieniu art. 28 ust. 1 [rozporządzenia nr 612/2009] i wyroku w sprawie Nowaco Germany[15]?

2) Czy drób mrożony, w którym przekroczono określony w art. 15 [rozporządzenia nr 543/2008] i jego załącznikach VI i VII próg zawartości wody, dla którego właściwy organ wydał świadectwo jakości, może być sprzedawany w ramach Unii w normalnych warunkach w rozumieniu art. 28 [rozporządzenia nr 612/2009], a jeśli tak, to na jakich warunkach?

3) Czy okoliczność, że próg zawartości wody pozostaje niezmiennie na poziomie 5,1% według załącznika VI do [rozporządzenia nr 543/2008] i nie ulega zmianie od kilkudziesięciu lat pomimo podnoszonych zmian w praktyce hodowli i krytyki wyrażanej w niektórych badaniach naukowych co do przestarzałego charakteru tej wartości granicznej, jest zgodna z prawem Unii, a w szczególności zasadą pewności prawa?

4) Czy załączniki VI i VII do [rozporządzenia 543/2008] są dostatecznie dokładne w odniesieniu do kontroli przewidzianych w art. 15 rozporządzenia, czy też Francja musi określić »praktyczne środki kontroli« »na wszystkich etapach wprowadzania do obrotu«, gdyż w przeciwnym wypadku kontrole przeprowadzone na etapie wywozu produktów są względnie bezskuteczne?

5) Czy wnioski o analizę kontrolną, która zgodnie z art. 16 ust. 2 i 5 [rozporządzenia 543/2008] ma zastosowanie do wyników kontroli w rzeźni, mogą zostać rozszerzone na kontrole przeprowadzone na etapie wprowadzania do obrotu produktów wywożonych w obecności stron, w szczególności na podstawie art. 41 [karty]?".

18. Spółka Doux, rząd francuski oraz Komisja przedłożyły swoje uwagi na piśmie, a wszystkie strony przedstawiły swoje stanowiska ustnie na rozprawie w dniu 3 marca 2016 r.

Ocena

W przedmiocie dopuszczalności

19. Spółka Doux, Francja i Komisja uważają zgodnie, że postanowienie odsyłające nie wskazuje dostatecznie szczegółowo stanu faktycznego leżącego u podstaw zaskarżonej decyzji. Istnieją więc co najmniej pewne wątpliwości w przedmiocie dopuszczalności wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym.

20. Zgodnie z utrwalonym orzecznictwem konieczność dokonania użytecznej dla sądu krajowego wykładni prawa Unii wymaga, aby sąd ten dokładnie określił ramy faktyczne i prawne stawianych pytań, lub przynajmniej aby wyjaśnił okoliczności faktyczne, na których opierają się te pytania. Informacje zawarte w postanowieniach odsyłających nie tylko powinny pozwolić Trybunałowi na

15 — Wyrok z dnia 7 września 2006 r., C-353/04, EU:C:2006:522 (zwany dalej „wyrokiem Nowaco Germany").

udzielenie użytecznych odpowiedzi, ale także powinny umożliwić państwom członkowskim oraz zainteresowanym stronom przedstawienie uwag zgodnie z art. 20 statutu Trybunału Sprawiedliwości. W celu upewnienia się, czy okoliczności przedstawione przez sąd odsyłający w przedmiotowej sprawie odpowiadają tym wymogom, należy wziąć pod uwagę charakter i zasięg zadanych pytań [16].

21. W swoich uwagach na piśmie strony zwracają uwagę na niektóre luki w opisie stanu faktycznego. Według spółki Doux światowy rynek mrożonych kurczaków zdominowany jest przez dwóch eksporterów brazylijskich, których udział w tym rynku wynosi około 70%. Spółka Doux ma około 15% udziału w rynku światowym. Jest trzecim największym eksporterem na świecie i pierwszym eksporterem europejskim. Ekonomiczne przetrwanie spółki Doux jest obecnie zagrożone ze względu na kary nałożone na nią przez FranceAgriMer [17].

22. Rząd francuski wyjaśnia w swoich uwagach na piśmie, że spółka Doux korzystała z refundacji wywozowych od połowy lat siedemdziesiątych XX wieku. W okresie od marca 2010 r. do marca 2013 r. francuskie organy celne przeprowadziły kontrole zawartości wody w wyprodukowanych przez spółkę Doux mrożonych kurczakach przeznaczonych na wywóz. W większości skontrolowanych partii normy zostały przekroczone. W następstwie wymiany korespondencji między Francją a Komisją w kwestii tego, czy przedmiotowe mrożone mięso drobiowe kwalifikuje się do refundacji wywozowych, Komisja wszczęła wobec Francji procedurę rozliczania rachunków. W ocenie Komisji, aby mrożone mięso drobiowe kwalifikowało się do refundacji wywozowych zgodnie z art. 28 ust. 1 rozporządzenia nr 612/2009, zawartość wody musi być zgodna z normami. Komisja uznała, iż francuskie organy władzy nie monitorowały odpowiednio zawartości wody w przedmiotowych kurczakach, co spowodowało, że Komisja została zmuszona zażądać zwrotu wypłat refundacji, które zostały przyznane w nieprawidłowy sposób. Francja zwróciła uwagę, że nie zgadza się z dokonaną przez Komisję wykładnią przedmiotowych przepisów prawa, ale zdecydowała się przyjąć zaskarżoną decyzję do czasu rozstrzygnięcia sprawy przez Trybunał.

23. Uważam, że podczas gdy stan faktyczny opisany w postanowieniu odsyłającym może nie być kompletny, przedłożone pytania wyraźnie podnoszą kwestię dotyczącą wykładni. Do Trybunału zwrócono się o wyjaśnienie przepisów regulujących normy dotyczące zawartości wody w mrożonym mięsie drobiowym w związku z przepisami dotyczącymi refundacji wywozowych. Kwestia, które twierdzenia stron dotyczące okoliczności faktycznych sąd odsyłający ostatecznie uzna za potwierdzone, nie ma decydującego znaczenia. W mojej ocenie Trybunał dysponuje więc wystarczającą ilością informacji, aby móc odpowiedzieć na przedłożone pytania.

W przedmiocie istoty sprawy

W przedmiocie pytania trzeciego

24. Zacznę od analizy pytania trzeciego, w którym sąd odsyłający pragnie uzyskać odpowiedź na pytanie, czy okoliczność, że normy ustanowione w pkt 7 załącznika VI do rozporządzenia nr 543/2008 nie uległy zmianie od kilkudziesięciu lat pomimo krytyki wyrażanej w niektórych badaniach naukowych co do ich przestarzałego charakteru, jest zgodna z prawem Unii, a w szczególności z zasadą pewności prawa. Gdyby stosowanie tych norm zostało uznane za sprzeczne z prawem Unii, nie byłoby potrzeby odpowiadania na pozostałe przedłożone pytania.

16 — Wyrok z dnia 17 lipca 2008 r., Raccanelli, C-94/07, EU:C:2008:425, pkt 24–27 i przytoczone tam orzecznictwo.

17 — Zakładam, że przez pojęcie „kar” spółka Doux rozumie wartość kaucji dotyczących wniosków o refundacje wywozowe, które zostały zablokowane. Kwota ta wynosi 52 106 394,36 EUR.

25. Spółka Doux twierdzi, że normy są przestarzałe, ponieważ nie odzwierciedlają obecnej wiedzy naukowej [18]. Normy są więc niezgodne z (i) rozporządzeniem nr 1234/2007, które zawiera przepisy rozporządzenia nr 1906/90, w tym zasadę, że normy powinny być często aktualizowane ze względu na swój techniczny charakter [19], oraz (ii) zasadą, że przepisy muszą uwzględniać kontekst, w którym wywołują skutki. Spółka Doux podnosi także, że normy są sprzeczne z zasadą pewności prawa.

26. Rząd francuski uważa, że odpowiedź na pytanie trzecie staje się konieczna wyłącznie wówczas, jeżeli Trybunał odpowie przecząco na pytania pierwsze i drugie. Komisja podtrzymuje, że normy określone w pkt 7 załącznika VI do rozporządzenia nr 543/2008 są ważne.

27. Zgadzam się z opinią wyrażoną przez rzecznika generalnego J. Mischa w sprawie National Farmers' Union [20], zgodnie z którą w odniesieniu do przepisów prawa nic nie jest niezmienne i każdy prawodawca ma obowiązek sprawdzać, „[…] jeżeli nie stale, to przynajmniej okresowo, czy przepisy, które narzucił, nadal spełniają potrzeby społeczeństwa, a po drugie, zmieniać lub nawet uchylać przepisy, które straciły rację bytu i nie przystają już do nowego kontekstu, w którym powinny wywoływać swoje skutki".

28. To powiedziawszy, uważam, że obecnie obowiązujące normy nie są niezgodne z prawem Unii z następujących względów.

29. Po pierwsze, zgodnie z art. 121 lit. e) rozporządzenia nr 1234/2007 Komisja określiła mniej więcej osiem lat temu szczegółowe zasady dotyczące wprowadzania do obrotu mięsa drobiowego, przyjmując rozporządzenie nr 543/2008 [21]. O ile prawdą jest, że normy określone w załącznikach VI i VII do tego ostatniego rozporządzenia są takie same jak te, które wcześniej znajdowały się w rozporządzeniu nr 2891/93, sam upływ czasu nie powoduje, że te (niezmienione) normy są obecnie przestarzałe. Komisja wyjaśnia w swoich uwagach na piśmie, że jest w trakcie przeprowadzania dalszych badań naukowych, odnoszących się w szczególności do badania, na które powołuje się także spółka Doux [22]. Zbytnim uproszczeniem wydaje mi się więc twierdzenie, że Komisja nie dopełniła swojego obowiązku sprawdzenia, czy obecnie obowiązujące normy są odpowiednie. Komisja dokonuje bowiem przeglądu tej kwestii. Z uwagi na to, że decyzja o pozostawieniu norm z 1993 r. w niezmienionej postaci została podjęta w 2008 r. oraz że istnieją kolejne doniesienia naukowe, które należy poddać ocenie, a także z uwagi na to, że mamy obecnie połowę 2016 r., rozsądnie byłoby oczekiwać, iż Komisja, działając z należytą starannością administracyjną, wkrótce zdecyduje o ewentualnej zmianie tych norm. Niekoniecznie wynika z tego, że ponowna ocena norm w świetle najnowszych doniesień naukowych oznacza, że normy dotyczące nadmiaru wody zostaną automatycznie podniesiona lub że w takim przypadku zostaną podniesione o określony procent. Decyzja ta z zasady należy do kompetencji prawodawcy UE.

18 — Według spółki Doux badania naukowe pokazują, że ewolucja drobiu oraz zmiany w zakresie stosunku wieku i wagi drobiu do uboju mogą pociągać za sobą zmiany odnośnie do zawartości wody mięsie drobiowym (tj. wody naturalnie występującej np. w kurczaku) wytwarzanym w Unii. Współcześnie zatem fizjologiczna zawartość wody (wody, która zwyczajowo obecna jest na przykład w kurczaku) w drobiu jest wyższa niż w przypadku ptaków hodowanych w 1993 r., kiedy ustalane były normy. Zarówno rasy hodowane na mięso, jak i techniki chowu drobiu zmieniły się od tego czasu. W efekcie mięso pochodzi obecnie od ptaków, które są zarówno młodsze, jak i mają większą fizjologiczną zawartość wody oraz niższą zawartość białka niż ptaki hodowane wcześniej.

19 — Spółka Doux powołuje się na motyw siódmy rozporządzenia nr 1906/90, który stanowi, że z uwagi na techniczny charakter wymienionych problemów prawdopodobnie każdy przepis wykonawczy do tego rozporządzenia będzie wymagał częstych zmian.

20 — C-241/01, EU:C:2002:415, pkt 51.

21 — Normy określone w załącznikach VI i VII tego rozporządzenia są zasadami dotyczącymi określenia procentowego udziału absorpcji wody podczas przygotowywania tusz świeżych, mrożonych i głęboko mrożonych dla celów art. 121 lit. e) ppkt (vii) rozporządzenia nr 1234/2007.

22 — Niedawnym badaniem zamówionym przez Komisję jest „Study of physiological water content of poultry reared in the EU", raport końcowy (numer raportu LGC CPFC/2012/492). Na potrzeby badania pobrano próbki ze stad w siedmiu państwach członkowskich, które według danych z 2009 r. wytwarzają łącznie ponad 70% całkowitej produkcji drobiu UE. Stwierdzono w nim, że młodsze ptaki rzeczywiście mają trochę więcej wody i trochę mniej białka w porównaniu z wynikami z poprzedniego badania (z 1993 r.) oraz że istnieją poważne argumenty uzasadniające decyzję o zmianie norm w prawie Unii, tak aby były one adekwatne dla kurczaków hodowanych w Unii w 2012 r. (s. 8).

30. Na poparcie swojego argumentu, zgodnie z którym Komisja jest zobowiązana do okresowej aktualizacji norm dotyczących zawartości wody, spółka Doux powołuje się na odniesienia do przepisów rozporządzenia nr 1906/90 zawartych w rozporządzeniu nr 1234/2007. Tymczasem nie ma przepisu nakładającego ten szczególny obowiązek w rozporządzeniu nr 1234/2007. Motywy 52 i 105 rozporządzenia nr 1234/2007 przewidują jedynie, że nowe rozporządzenie włącza szereg wcześniejszych aktów prawnych, w tym rozporządzenia nr 1906/90, które zostało należycie uchylone rozporządzeniem nr 1234/2007.

31. Odniesienie się do zasady pewności prawa także nie ma znaczenia dla sprawy Doux. Zasada ta wymaga, aby dane uregulowanie Unii umożliwiało zainteresowanym dokładne zapoznanie się z zakresem obowiązków, które na nich nakłada, oraz aby mogli oni poznać jednoznacznie swoje prawa i obowiązki i podjąć w związku z tym odpowiednie działania [23]. Obowiązujące przepisy są zgodne z tą zasadą, o ile normy, w szczególności dla badania wycieku z pkt 7 załącznika VI, są jednoznaczne, jeżeli chodzi o treść i zakres. Brak tych zasad oznaczałby brak pewności prawa.

32. Stwierdzam więc, że normy dotyczące zawartości wody w mrożonych kurczakach określone w pkt 7 załącznika VI do rozporządzenia nr 543/2008 są zgodne z prawem UE.

W przedmiocie pytań pierwszego i drugiego

33. Poprzez swoje pytania pierwsze i drugie sąd odsyłający zmierza do uzyskania wytycznych w przedmiocie znaczenia art. 28 ust. 1 rozporządzenia nr 612/2009 ze szczególnym uwzględnieniem wymogu, zgodnie z którym jakość produktów przyjęta w obrocie musi być należyta i uczciwa, aby mogły one kwalifikować się do refundacji wywozowych. Czy wymóg ten został spełniony, jeżeli zawartość wody w mięsie drobiowym przeznaczonym na wywóz przekracza normy wymienione w art. 15 rozporządzenia nr 543/2008? Ściślej rzecz ujmując, sąd odsyłający zapytuje w szczególności, czy takie produkty są wprowadzane do obrotu „w normalnych warunkach" na potrzeby zasad regulujących wypłatę refundacji wywozowych.

34. Komisja interpretuje art. 15 rozporządzenia nr 543/2008 i art. 28 rozporządzenia nr 612/2009 w taki sposób, że mrożone mięso drobiowe musi być zgodne z normami, aby kwalifikować się do refundacji wywozowych. Spółka Doux i rząd francuski nie zgadzają się z tym poglądem.

35. Ja także nie podzielam dokonanej przez Komisję wykładni przedmiotowych przepisów.

– Uwagi wstępne – sprawa Nowaco Germany

36. Trybunał przeanalizował znaczenie wymogu, zgodnie z którym „jakość produktów przyjęta w obrocie musi być należyta i uczciwa", w sprawie Nowaco Germany. Po zbadaniu dwóch przesyłek mrożonych kurczaków właściwe organy w Niemczech ustaliły, że niektóre produkty miały wady – próbki wykazały, iż niektóre tusze miały połamane i wystające kości. Refundacje wywozowe dla tych przesyłek zostały więc odpowiednio ustalone przez właściwe organy na kwotę 0 DEM (później zostały one przyznane przez Finanzgericht w wysokości połowy należnej wysokości). Spółka Nowaco twierdziła, że w świetle art. 1 ust. 3 tiret pierwsze rozporządzenia nr 1906/90 [24] określone w nim normy handlowe nie mają zastosowania do wywozu mięsa drobiowego oraz że powinna ona w związku z tym mieć prawo do pełnej kwoty refundacji wywozowej.

23 — Zobacz między innymi wyrok z dnia 29 marca 2011 r., ArcelorMittal Luxemburg/Komisja i Komisja/ArcelorMittal Luxemburg i in., C-201/09 P i C-216/09 P, EU:C:2011:190, pkt 68; zob. niedawny wyrok z dnia 10 września 2015 r., Nannoka Vulcanus Industries, C-81/14, EU:C:2015:575, pkt 61.

24 — Artykuł 1 ust. 3 tiret pierwsze rozporządzenia nr 1906/90 stanowił, że „[n]iniejszego rozporządzenia nie stosuje się w odniesieniu do – mięsa drobiowego przeznaczonego na wywóz z [Unii]". W okresie istotnym dla okoliczności faktycznych niniejszego postępowania analogiczny przepis można było znaleźć w pkt I.2(A) część B załącznika XIV do rozporządzenia nr 1234/2007.

37. Trybunał odrzucił argumenty spółki Nowaco. Warto przeanalizować jego stanowisko szczegółowo.

38. Po pierwsze, Trybunał przypomniał, że orzekł już w podobnym kontekście, iż „wymóg »należytej i uczciwej jakości przyjętej w obrocie« jest wymogiem ogólnym i obiektywnym dla przyznania refundacji oraz że produkt, który nie może być wprowadzony do obrotu na terytorium [Unii] »na normalnych warunkach«, nie spełnia tych wymogów jakości”[25]. Trybunał zauważył, że „możliwość wprowadzenia produktu do obrotu »na normalnych warunkach« jest elementem nierozerwalnie związanym z pojęciem »należytej i uczciwej jakości przyjętej w obrocie«, co wynika wyraźnie z przepisów dotyczących refundacji wywozowych dla produktów rolnych, ponieważ od chwili przyjęcia rozporządzenia nr 1041/67[26] wszystkie właściwe rozporządzenia przejęły zarówno pojęcie »należytej i uczciwej jakości przyjętej w obrocie«, jak i kryterium możliwości wprowadzenia produktu do obrotu »na normalnych warunkach«”[27]. Następnie stwierdził on, że „aby produkt wywożony [z Unii] do państwa trzeciego mógł zostać uznany za posiadający »należytą i uczciwą jakość przyjętą w obrocie«, z czym wiąże się uprawnienie do refundacji wywozowych, musi istnieć możliwość wprowadzenia go do obrotu na terytorium [Unii] »na normalnych warunkach«, oraz że produkt ten musi zatem spełnić normy jakości mające zastosowanie do jego wprowadzenia do obrotu [w Unii] z przeznaczeniem do spożycia przez ludzi”[28].

39. Następnie Trybunał potwierdził, że przepisy prawa Unii nie wskazują kryteriów w zakresie przydatności do wywozu jako takich. Nawet jeśli produkt nie spełniał niezbędnych norm jakości jako kryteriów wprowadzenia do obrotu w Unii na warunkach normalnych (wówczas zawartych w art. 6 i 7 rozporządzenia nr 1538/91), mógł on co do zasady zostać wywieziony[29]. Wymogi te nie miały zastosowania do operacji eksportowych jako takich; służyły one jedynie ustanowieniu uprawnień do przyznawanych przez Unię subwencji finansowych[30]. Wykładnia pozwalająca na subwencjonowanie wywozu produktów niespełniających warunków wprowadzenia do obrotu wewnątrz Unii wskazywałaby na niespójność unijnego systemu refundacji wywozowych[31].

40. Co istotne, Trybunał dokonał następnie (w pkt 38 wyroku) rozróżnienia między dwoma rodzajami wymogów. Pierwsza kategoria obejmowała „minimalne warunki przewidziane w art. 6 ust. 1 rozporządzenia nr 1538/91 (takie jak m.in. brak obcych substancji i zapachów oraz widocznych plam krwi)”. Wymogi te opisano jako „wymog[i] bezpośrednio dotycząc[e] jakości produktów”. Niespełnienie tych wymogów oznaczało więc, że produkt nie spełnia warunków wprowadzenia do obrotu wewnątrz Unii. Drugi rodzaj wymogu opisano jako „inne przepisy tego rozporządzenia niedotyczące jakości (np. w zakresie nazewnictwa i etykietowania produktów), mające na celu informowanie konsumentów i podmiotów gospodarczych”. Trybunał powiedział o *tym* wymogu, że „nie mo[że] być powoływan[y] dla celów zastosowania art. 13 rozporządzenia nr 3665/87” (czyli przepisu regulującego wówczas dostępność refundacji wywozowych).

41. Według mnie zasady ustanowione w wyroku Nowaco Germany mają tak samo zastosowanie w niniejszej sprawie.

42. Należy jednak także zauważyć, że w wyroku Nowaco Germany pojęcie tego, co należało uznać za „należytą i uczciwą jakość przyjętą w obrocie”, zostało określone bezpośrednio poprzez odniesienie do szczegółowych wewnętrznych rynkowych zasad wprowadzania do obrotu w Unii, czyli art. 6 i 7 rozporządzenia nr 1538/91. W niniejszej sprawie Trybunał ma *dwie* kategorie przepisów, których

25 — Punkt 27 i przytoczone tam orzecznictwo.

26 — Rozporządzenie Komisji nr 1041/67/EWG z dnia 21 grudnia 1967 r. w sprawie sposobów stosowania refundacji wywozowych w sektorze produktów objętych systemem cen jednolitych (Dz.U. 1967, L 314, s. 9).

27 — Punkt 28.

28 — Punkt 30.

29 — Punkt 35.

30 — Punkt 36.

31 — Punkt 37 i przytoczone tam orzecznictwo.

współzależność musi wziąć pod uwagę. Po pierwsze, mamy obecne zasady wprowadzania do obrotu mające zastosowanie w Unii. Dla obecnych celów właściwymi zasadami są przepisy zawarte w art. 15 *i* 16 rozporządzenia nr 543/2008 [32]. Po drugie, mamy przepis zawarty w art. 28 ust. 1 rozporządzenia nr 612/2009, który reguluje okoliczności, w których refundacje są wypłacane i który zawiera istotny przepis regulujący kwestię tego, kiedy produkty „uznaje się" za spełniające wymóg należytej i uczciwej jakości przyjętej w obrocie [33].

– Analiza

43. Zacznę od przytoczenia historii, odpowiednio, przepisów regulujących klasyfikację drobiu, który ma odpowiednią jakość do spożycia przez ludzi, oraz przepisów regulujących zawartość wody. Przepisy dotyczące klasyfikacji zostały wprowadzone przez rozporządzenie nr 1538/91 (akt prawny poprzedzający rozporządzenie nr 543/2008), które przewidywało dwie klasy dla mięsa drobiowego: A i B. O ile mięso klasy A ma wyższą jakość niż mięso klasy B, o tyle oba te rodzaje są traktowane jako nadające się w pełni do wprowadzenia do obrotu na rynku wewnętrznym. Dwa lata później przepisy regulujące wartości progowe dla zawartości wody w mrożonym mięsie drobiowym wprowadzono do rozporządzenia nr 1538/91 rozporządzeniem nr 2891/93 [34]. Przepisy te pozostawały zasadniczo niezmienione i obecnie znajdują się w art. 15 i 16 rozporządzenia nr 543/2008.

44. Wracając do przepisów regulujących zawartość wody, podstawą jest art. 15, zgodnie z którym mrożone kurczaki można wprowadzać do obrotu w ramach działalności gospodarczej lub handlowej jedynie wówczas, gdy zawartość wody nie przekracza norm oznaczonych za pomocą badania wycieku lub testu chemicznego [35]. Niemniej jednak art. 16 ust. 6 zawiera *specjalne zezwolenie* umożliwiające wprowadzanie do obrotu kurczaków, których zawartość wody przekracza dopuszczalne normy („[…] właściwy organ podejmuje odpowiednie środki *w celu wprowadzenia takiej partii do obrotu na terenie [Unii Europejskiej]*"), chociaż pod warunkiem spełnienia ścisłych wymogów dotyczących etykietowania („jedynie pod warunkiem, że zarówno opakowania jednostkowe, jak i zbiorcze danych tusz zostają oznakowane przez rzeźnię pod nadzorem właściwego organu, przy pomocy taśmy lub etykiety z umieszczonym na niej co najmniej jednym określeniem wymienionym w załączniku X, napisanym czerwonymi wielkimi literami"). Artykuł 16 ust. 6 akapity drugi i trzeci wprowadzają dodatkowe zabezpieczenia mające na celu zagwarantowanie, że jeżeli kurczak jest wprowadzany do obrotu w UE – i wyraźnie *może* zgodnie z prawem być w ten sposób wprowadzany do obrotu – wówczas jest to odpowiednio i wyraźnie oznaczone.

45. Artykuł 16 ust. 6 akapit drugi zdanie ostatnie przewiduje tylko jeden wyjątek od tych wymogów dotyczących etykietowania: „Jeżeli właściwemu organowi przedstawione zostają zaświadczenia potwierdzające przeznaczenie do wywozu partii określonej […], właściwy organ podejmuje wszelkie konieczne środki, aby zapobiec wprowadzeniu omawianej partii do obrotu [w Unii]".

46. Można oczywiście powiedzieć, że kurczak z taką etykietą jest prezentowany inaczej konsumentowi (lub podmiotowi gospodarczemu nabywającemu go hurtowo w celu dalszego przetwarzania) niż kurczak, którego zawartość wody znajduje się w granicach norm określonych przez rozporządzenie nr 543/2008. O to właśnie chodzi. Szczegółowe przepisy art. 16 gwarantują, że nabywca jest uświadamiany, dzięki rygorystycznym wymogom dotyczącym etykietowania, o tym, że kurczak z taką

32 — Przepisy te znajdowały się wcześniej w art. 14a ust. 1 rozporządzenia nr 1538/91 w brzmieniu zmienionym rozporządzeniem nr 2891/93, art. 1 pkt 7.

33 — Przepis ten po raz pierwszy został wprowadzony do art. 21 rozporządzenia nr 800/1999. Trybunał orzekł, że przepis ten potwierdził stanowisko prawne istniejące w czasie jego wejścia w życie, zob. wyrok Nowaco Germany, pkt 29 i przytoczone tam orzecznictwo.

34 — Rozporządzenie Komisji (EWG) nr 2891/93 z dnia 1 października 1993 r. (Dz.U. 1993, L 263, s. 12).

35 — Zobacz przypis 8 powyżej.

etykietą ma większą zawartość wody. Nie trudno sobie wyobrazić, iż nabywca będzie odpowiednio oczekiwał, że zapłaci za niego niższą cenę niż za kurczaka *bez* takiej etykiety. Oba są jednak kurczakami, które mogą legalnie być wprowadzane do obrotu na unijnym rynku. Racjonalne wydaje się założenie, że w istocie wyroby te są względem siebie konkurencyjne.

47. W tym miejscu wydaje mi się zasadne przypomnienie dokonanego przez Trybunał w sprawie Nowaco rozróżnienia między „wymogami bezpośrednio dotyczącymi jakości produktów" a „inn[ymi] przepis[ami] […] niedotycząc[ymi] jakości (np. w zakresie nazewnictwa i etykietowania produktów)". Na pierwszy rzut oka wymóg z art. 16 ust. 6 mógłby wydawać się wymogiem dotyczącym etykietowania, który – o ile jest przestrzegany – pozwala na wprowadzanie produktu z tą etykietą do obrotu w UE tak jak *każdego innego kurczaka, który spełnia wszystkie inne wymogi dotyczące jakości produktu*. Wrócę do tej kwestii w dalszej części opinii, kiedy zajmę się bliżej analizą pojęcia „w normalnych warunkach" [36].

48. Pragnę podkreślić, iż jest to zadanie wyłącznie dla sądu odsyłającego, jako jedynego sądu rozpatrującego okoliczności faktyczne, aby dokonać niezbędnych ustaleń, czy mrożone kurczaki, w odniesieniu do których spółka Doux zażądała refundacji, spełniały wszystkie pozostałe wymogi dotyczące jakości produktu. Zasadnicze pytanie w tym kontekście brzmi: czy kurczaki o zawartości wody przekraczającej normy mogą być legalnie wprowadzane do obrotu w Unii? Odpowiedź na to zasadnicze pytanie wydaje się twierdząca.

49. Powrócę teraz do szczególnego przepisu regulującego kwalifikowalność do refundacji, zawartego w art. 28 ust. 1 rozporządzenia nr 612/2009. Czy produkty będące przedmiotem sporu w postępowaniu głównym miały „należytą i uczciwą jakość przyjętą w obrocie", aby mogły spełnić wymóg akapitu pierwszego tego przepisu?

50. Artykuł 28 ust. 1 akapit drugi przewiduje, że produkty odpowiadają wymogowi należytej i uczciwej jakości przyjętej w obrocie, jeżeli: (i) mogą być wprowadzone do obrotu na obszarze Unii „w normalnych warunkach i zgodnie z opisem znajdującym się we wniosku o przyznanie refundacji" [37] oraz jeżeli (ii) „produkty te są przeznaczone do spożycia przez ludzi, ich użycie w tym celu nie jest wykluczone lub istotnie ograniczone z powodu ich cech charakterystycznych albo ich stanu".

51. Względnie łatwo jest dotrzymać drugiego warunku.

52. Spółka Doux przedstawiła przykłady wydanych przez francuskie organy władzy świadectw zdrowia potwierdzających, że przedmiotowe mięso drobiowe zostało uznane za „zdrowe" w tym znaczeniu, że między innymi było pozbawione śladów chorób zakaźnych, zostało przygotowane zgodnie z unijnymi zasadami higieny i nadawało się do spożycia przez ludzi.

53. Z jednej strony, o ile rozporządzenie nr 543/2008 nie zawiera wymogu świadectwa zdrowia wydawanego dla mięsa drobiowego zawierającego wodę w ilości przekraczającej normy, o tyle istnienie takiego świadectwa jest elementem, który sąd odsyłający ma prawo wykorzystać w ocenie zgodności z drugim warunkiem, o którym mowa w art. 28 ust. 1 akapit drugi rozporządzenia nr 612/2009.

36 — Zobacz pkt 62–65 poniżej.

37 — Możliwość wprowadzenia produktu do obrotu „na normalnych warunkach" jest elementem nierozerwalnie związanym z wymogiem, zgodnie z którym produkty muszą być „należytej i uczciwej jakości przyjętej w obrocie": zob. wyrok z dnia 1 grudnia 2005 r., Fleisch-Winter, C-309/04, EU:C:2005:732 (zwany dalej wyrokiem „Fleisch-Winter"), pkt 21.

54. Z drugiej strony przedmiotowe mięso drobiowe nie musi być zaklasyfikowane do klasy A w rozumieniu art. 7 rozporządzenia nr 543/2008: kurczaki klasy B również spełniają ten warunek [38]. Jakość mięsa drobiowego przeznaczonego do spożycia przez ludzi, które jest wywożone, musi więc być *odpowiednia do przeznaczenia*, ale nie ma konieczności wykazania, iż jest to najlepsze mięso wyprodukowane w Unii.

55. Jednakże spełnienie drugiego warunku, choć konieczne, nie jest wystarczające dla uzyskania refundacji. Z faktu, iż przedmiotowe produkty spełniają kryteria przydatności do spożycia i są przedmiotem transakcji handlowej, nie wynika, że muszą być traktowane jako nadające się do wprowadzenia do obrotu na normalnych warunkach i tym samym uznane za posiadające należytą i uczciwą jakość przyjętą w obrocie [39].

56. Co więc z pierwszym warunkiem, zgodnie z którym przedmiotowe mięso drobiowe jest wprowadzane do obrotu „w normalnych warunkach”?

57. W tym miejscu należy koniecznie przeanalizować dwa przypadki, w których Trybunał orzekł, że produkty *nie* były wprowadzane do obrotu w normalnych warunkach.

58. W wyroku SEPA przedmiotowy podmiot gospodarczy eksportował do państw trzecich mięso, które pochodziło z uboju w specjalnych rzeźniach (zwanych „rzeźniami odizolowanymi”) zgodnie z obowiązującymi w Niemczech przepisami krajowymi dotyczącymi higieny mięsa oraz uboju zwierząt w przypadkach choroby lub ze szczególnych względów (przykładowo na skutek wypadku). Podmiot gospodarczy otrzymywał refundacje wywozowe dla mięsa wytworzonego z tych zwierząt do października 1997 r. W listopadzie 1997 r. wniosek o refundację wywozową z tytułu eksportu mrożonego mięsa wołowego i cielęcego pochodzącego ze zwierząt poddanych ubojowi w ramach pilnych środków (np. wskutek wypadku) został odrzucony przez właściwy organ krajowy na tej podstawie, że produkty nie miały „należytej i uczciwej jakości przyjętej w obrocie”. Chociaż mięso posiadało atest, zgodnie z którym nadawało się do spożycia przez ludzi, było objęte znacznymi ograniczeniami wynikającymi z prawa niemieckiego. Ograniczenia te obejmowały wytwarzanie, przetwarzanie i dystrybucję. Przede wszystkim dane mięso mogło być sprzedawane wyłącznie przez niektóre punkty [sprzedaży] przy rzeźniach odizolowanych, które musiały posiadać specjalne zezwolenia i które musiały być poddane kontroli właściwych organów władzy. Przedmiotowe mięso było ponadto objęte ograniczeniami dotyczącymi obrotu w (ówczesnej) Wspólnocie, ponieważ mogło być wprowadzane do obrotu wyłącznie lokalnie. Trybunał orzekł, że produkty objęte takimi ograniczeniami nie mogą być traktowane jako wprowadzane do obrotu w normalnych warunkach.

59. Wydaje mi się, że okoliczności te znacznie różnią się od tych przewidzianych w art. 16 ust. 6 rozporządzenia nr 543/2008. Zgodnie z akapitami pierwszym i trzecim tego przepisu, *jeżeli* produkt jest etykietowany w odpowiedni sposób, „właściwy organ podejmuje odpowiednie środki w celu wprowadzenia takiej partii do obrotu na terenie [Unii]”.

60. Sprawa Fleisch-Winter także dotyczyła odrzucenia wniosku o refundację wywozową dla mrożonej wołowiny. Istniały obawy, że przedmiotowe mięso zostało wytworzone w Zjednoczonym Królestwie i przywiezione do Belgii z naruszeniem zakazu wywozu wprowadzonego przez przepisy, które zostały przyjęte w celu zapewnienia ochrony przed rozprzestrzenieniem się gąbczastej encefalopatii bydła („BSE”) [40].

38 — Tylko kurczaki, których jakość jest poniżej klasy B, nie mogą być wprowadzane do obrotu wewnętrznego w Unii: zob. przypis 7 powyżej.

39 — Wyrok z dnia 26 maja 2005 r., SEPA, C-409/03, EU:C:2005:319, pkt 30.

40 — Decyzja Komisji 96/239/WE z dnia 27 marca 1996 r. w sprawie środków nadzwyczajnych w celu ochrony przed gąbczastą encefalopatią bydła (Dz.U. 1996, L 78, s. 47), zmieniona decyzją Komisji 96/362/WE z dnia 11 czerwca 1996 r. (Dz.U. 1996, L 139, s. 17), której art. 1 zakazał Zjednoczonemu Królestwu wywozu bydła poddanego ubojowi w tym państwie członkowskim do innych państw członkowskich lub państw trzecich.

61. Produkty objęte zakazem wywozu, który ma zastosowanie na terytorium Unii oraz do państw trzecich w odpowiedzi na taki problem jak kryzys BSE, oczywiście nie mogą być traktowane jako nadające się do wprowadzenia do obrotu w normalnych warunkach. Ponownie wydaje mi się, że okoliczności niniejszej sprawy są zupełnie inne.

62. Artykuł 16 ust. 6 rozporządzenia nr 543/2008 jest przepisem zawierającym zezwolenie. Artykuł 16 ust. 6 nie tylko nie zakazuje sprzedaży mięsa drobiowego, w którym przekroczono normy zawartości wody, ale wyraźnie dopuszcza je do obrotu pod warunkiem, że jest wyraźnie oznaczone [41].

63. Można więc racjonalnie wywnioskować z tego przepisu, że prawodawca UE zadowolił się tym, iż mięso drobiowe, które w innych przypadkach jest odpowiednie z punktu widzenia jego przeznaczenia, „może być wprowadzane do obrotu w ramach działalności gospodarczej lub handlowej [w Unii]", nawet jeżeli zawartość wody przekracza normy, pod warunkiem jedynie, że ma odpowiednią etykietę.

64. Taki wymóg etykietowania nie wprowadza znacznych ograniczeń dla wytwarzania, przetwarzania i dystrybucji przedmiotowych produktów w porównaniu do mięsa drobiowego, które jest zgodne z normami. Nie ma więc (na przykład) wymogu, zgodnie z którym drób zawierający wodę w nadmiarze w stosunku do norm powinien być wytwarzany w określonych lokalizacjach, dystrybuowany na innych rynkach zbytu niż drób, który jest zgodny z normami lub wykorzystywany tylko do niektórych procesów czy celów.

65. Uważam więc, że wobec braku środków, które ograniczają obrót mięsa drobiowego na obszarze Unii, lub środków, które znacząco ograniczają wytwarzanie, przetwarzanie lub dystrybucję tego produktu w państwie członkowskim, w którym drób jest hodowany, wymóg w zakresie umieszczenia etykiety zgodnie z art. 16 ust. 6 rozporządzenia nr 543/2008 nie jest sam w sobie wystarczający dla uzasadnienia twierdzenia, iż mięso to nie jest wprowadzane do obrotu w UE „na normalnych warunkach".

66. Pragnę także przypomnieć, że w wyroku Nowaco Germany Trybunał wyraźnie stwierdził, iż „inne przepisy […] niedotyczące jakości (np. w zakresie *nazewnictwa i etykietowania* produktów), mające na celu *inform*owanie konsumentów i podmiotów gospodarczych, *nie mogą* być powoływane dla celów [odmówienia refundacji]" (pkt 38, wyróżnienie własne) [42]. Wydaje mi się, że etykieta umieszczona zgodnie z art. 16 ust. 6 rozporządzenia nr 543/2008 określa produkt jako „drób, którego zawartość wody przekracza normę [UE]", i w związku z tym *etykieta* nadaje produktowi *nazwę* inną niż „standardowy kurczak" [43]. Można oczekiwać, że kurczak zawierający nadmiar wody będzie wprowadzany do obrotu po niższej cenie niż kurczak, który spełnia te normy. A celem etykiety jest *informowanie* konsumentów oraz podmiotów gospodarczych.

67. Dla porządku wreszcie dodam, że art. 28 ust. 1 akapit czwarty rozporządzenia nr 612/2009 przewiduje, iż refundacje wywozowe „przyznaje się również, jeżeli w kraju przeznaczenia wywożone produkty podlegają szczególnym obowiązkowym warunkom, w szczególności warunkom sanitarnym lub zdrowia, które nie odpowiadają normom lub praktykom obowiązującym [w Unii]" [44]. Można przypuszczać, że przepisy takie zapewniają konsumentowi ochronę lub informację o produkcie na poziomie uznanym za odpowiedni przez właściwe organy tego państwa trzeciego. Takie przynajmniej zdaje się podejście wyraźnie przyjęte przez prawodawcę unijnego, który przewidział, że w takich okolicznościach refundacje wywozowe „*przyznaje się*" (wyróżnienie własne). Trybunałowi nie przedstawiono informacji potwierdzających, czy przedmiotowe produkty są lub mogą być objęte tym przepisem. Ta kwestia również zostanie w razie konieczności poddana analizie przez sąd odsyłający.

41 — Zgodnie z art. 16 ust. 6 akapit trzeci etykiety umieszcza się w eksponowanym miejscu, a wysokość liter na opakowaniu jednostkowym wynosi co najmniej 1 cm, a 2 cm na opakowaniach zbiorczych.

42 — Zobacz pkt 40 powyżej.

43 — Załącznik X do rozporządzenia nr 543/2008 rzeczywiście zawiera treść etykiety stosowanej w procesie oznaczania.

44 — Zobacz pkt 10 powyżej.

– Rozważania podstawowe

68. Komisja podnosi, iż należy pamiętać, że celem systemu refundacji wywozowych jest udzielenie wsparcia finansowego dla wywożonych produktów na rynku światowym oraz uniknięcie nadmiaru tych produktów na rynku wewnętrznym, co powoduje niższe ceny i mniejsze zyski dla podmiotów gospodarczych [45]. Mięso drobiowe, które przekracza normy, nie powinno kwalifikować się do refundacji wywozowych, ponieważ nie jest konkurencyjne w stosunku do mięsa drobiowego, które jest zgodne z tymi przepisami. Export niskiej jakości mrożonego mięsa drobiowego psuje wizerunek produktów rolnych UE i w związku z tym nie zasługuje na wsparcie finansowe.

69. Nie uważam tego poglądu za przekonujący.

70. Po pierwsze, Trybunał nie otrzymał w postanowieniu odsyłającym żadnej informacji wskazującej sposób, w jaki mięso drobiowe, które jest zgodne z normami, i mięso drobiowe, które je przekracza, jest dystrybuowane w Unii. Oba rodzaje mrożonego mięsa drobiowego mogą lub nie mogą być sprzedawane w tym samym punkcie łańcucha dystrybucji do tych samych rodzajów nabywców w tych samych celach. Po drugie, nie wskazano, czy w odniesieniu do przedmiotowego mięsa drobiowego wydane zostało zaświadczenie potwierdzające przeznaczenie do wywozu zgodnie z art. 16 ust. 6 akapit drugi rozporządzenia nr 543/2008 [46]. Gdyby tak było, właściwy organ byłby zobowiązany do podjęcia niezbędnych kroków w celu zapobieżenia wprowadzaniu mięsa drobiowego, które przekracza normy, do obrotu w Unii, a pytanie, czy było ono konkurencyjne w stosunku do mięsa drobiowego, które było zgodne z tymi normami, w oparciu o stan faktyczny, mogłoby się nie pojawić [47]. Po trzecie, wydaje się intuicyjnie, iż można racjonalnie przypuszczać, że mrożone mięso drobiowe wprowadzane do obrotu na terytorium UE zgodnie z przepisami dotyczącymi etykietowania, określonymi w art. 16 ust. 6 rozporządzenia nr 543/2008, jest prawdopodobnie w bezpośredniej konkurencji w ramach Unii z mięsem drobiowym, które spełnia normy [48]. Oczywiście sąd krajowy będzie musiał poczynić niezbędne ustalenia faktyczne. Nieco tendencyjne wydaje się wreszcie twierdzenie, że wywóz „niskiej jakości" mrożonego drobiu „zepsuje" wizerunek produktów rolnych UE, jeżeli ten sam produkt można, jak wykazano, legalnie wprowadzać do obrotu w Unii.

71. Pragnę także podkreślić, że okoliczność, czy te konkretne partie mrożonego drobiu były rzeczywiście oznaczone zgodnie z art. 16 ust. 6 jako zawierające nadmiar wody, nie ma znaczenia przy badaniu zasadniczej kwestii, czy taki drób ma „należytą i uczciwą jakość przyjętą w obrocie". *Jeżeli* taki drób jest sprzedawany w UE, musi on oczywiście być oznaczony. Ale te przesyłki zostały – zgodnie z ustalonym stanem faktycznym – wywiezione.

72. Uważam więc, że mrożone i głęboko mrożone kurczaki zawierające wodę w ilości przekraczającej normy określone w art. 15 ust. 1 rozporządzenia nr 543/2008 można uznać za mające „należytą i uczciwą jakość przyjętą w obrocie" na tej podstawie, że mięso drobiowe może być wprowadzane do obrotu na terytorium Unii „w normalnych warunkach" dla celów art. 28 ust. 1 rozporządzenia nr 612/2009, pod warunkiem że jest oznaczone zgodnie z art. 16 ust. 6 rozporządzenia nr 543/2008 i nie podlega środkom specjalnym, w szczególności takim, które ograniczają obrót na terytorium UE lub lokalnie na terytorium danego państwa członkowskiego lub które znacznie ograniczają ich wytwarzanie, przetwarzanie i dystrybucję.

45 — Według Komisji polityka ta obecnie zmieniła się i nowe stanowisko odzwierciedla rozporządzenie nr 1308/2013.

46 — Załącznik 4 do uwag na piśmie przedłożonych przez spółkę Doux zawiera trzy przykłady „certificats sanitaires" („świadectw zdrowia"). Jedno świadectwo datowane jest na dzień 31 maja 2013 r. Dwa pozostałe świadectwa nie mają dat. Świadectwa zdrowia potwierdzają, iż władze francuskie zaświadczyły, że mięso drobiowe było *zatwierdzone* do wywozu we wszystkich trzech przypadkach. Nie jest jednak w ogóle jasne, czy świadectwa te uzyskano w celu *zaświadczenia*, że mięso drobiowe nadaje się do wywozu, czy rzeczywiście dla celów art. 16 ust. 6 rozporządzenia nr 543/2008.

47 — Zobacz pkt 66 powyżej.

48 — A zatem bezpośredniej konkurencji, która może istnieć między dwoma wariantami kurczaków legalnie wprowadzanymi do obrotu w Unii, dopuszczając wybór między produktem X (droższe kurczaki zawierające wodę w ramach norm) i produktem Y (tańsze kurczaki zawierające wodę w ilości przekraczającej normy).

W przedmiocie pytania czwartego

73. Poprzez pytanie czwarte sąd odsyłający zamierza uzyskać odpowiedź na pytanie, czy kontrole mające na celu ustalenie, czy zawartość wody w mrożonych kurczakach przekracza normy, są dostatecznie dokładne, czy też francuskie organy władzy muszą przyjąć środki na podstawie art. 18 ust. 2 rozporządzenia nr 543/2008 w celu przeprowadzenia niezbędnych kontroli na etapie wywozu.

74. O ile przepisy mają oczywiście bezpośrednie zastosowanie w prawie krajowym, istnieje wyjątek od tej zasady, kiedy przepisy danego uregulowania *nie* są wystarczająco jasne[49]. Artykuł 18 ust. 2 rozporządzenia nr 543/2008 jest objęty tym wyjątkiem, ponieważ wyraźnie wymaga od państw członkowskich przyjęcia praktycznych środków dla kontroli przewidzianych między innymi w art. 15 i 16 w odniesieniu do mrożonych kurczaków wprowadzanych do obrotu na terenie Unii.

75. Mamy tutaj jednak do czynienia z dostępnością wsparcia finansowego dla podmiotów gospodarczych w odniesieniu do mrożonego drobiu przeznaczonego na wywóz do państw trzecich i zasady te nie mają zastosowania. Stanowisko to reguluje natomiast art. 5 ust. 4 rozporządzenia nr 1276/2008, który przewiduje, iż urząd celny zapewnia, że wywóz ma należytą i uczciwą jakość przyjętą w obrocie zgodnie z przepisem, którym w czasie istotnym dla okoliczności faktycznych sprawy był art. 28 ust. 1 rozporządzenia nr 612/2009. Jednocześnie urząd celny musi uwzględnić mające zastosowanie przepisy prawa Unii, w tym art. 15 rozporządzenia nr 543/2008 oraz wszelkie obowiązujące przepisy dotyczące na przykład zdrowia zwierząt. Artykuł 5 ust. 4 rozporządzenia nr 1276/2008 nie wymaga od państw członkowskich przyjmowania praktycznych środków.

76. Uważam zatem, że państwa członkowskie nie mają obowiązku przyjmowania praktycznych środków na mocy rozporządzenia nr 543/2008 w celu ustalenia, czy zawartość wody w mrożonych kurczakach przeznaczonych na wywóz przekracza wartości progowe określone w załącznikach VI i VII do tego rozporządzenia.

W przedmiocie pytania piątego

77. Artykuł 16 ust. 2 rozporządzenia nr 543/2008 stanowi, że w rzeźniach przeprowadza się, zgodnie z załącznikiem VI lub VII, regularne kontrole zawartości wody w mrożonych kurczakach co najmniej raz na dwa miesiące. Jeżeli wyniki tych kontroli wykażą, że zawartość wody przekracza normy, produkty uznaje się za niezgodne z rozporządzeniem nr 543/2008. Niemniej jednak na podstawie art. 16 ust. 5 rzeźnia może zażądać analizy kontrolnej wyników. Poprzez pytanie piąte sąd odsyłający pragnie uzyskać odpowiedź na pytanie, czy zgodnie z tymi przepisami eksporterzy także mają prawo zażądać analizy kontrolnej w odniesieniu do mięsa drobiowego przeznaczonego na wywóz i czy kontrole takie powinny być przeprowadzane w obecności danego podmiotu gospodarczego.

78. Moim zdaniem odpowiedź na to pytanie brzmi „nie”.

79. Po pierwsze, art. 16 ust. 2 rozporządzenia nr 543/2008 stanowi wyraźnie, że kontrole zawartości wody w mrożonych kurczakach (o których mowa w art. 15 ust. 1) nie są wymagane dla tusz przeznaczonych wyłącznie na wywóz. Jak już zauważyłam, z postanowienia odsyłającego nie wynika jasno, czy w odniesieniu do przedmiotowych produktów wydano *zaświadczenie* potwierdzające przeznaczenie wyłącznie do wywozu (lub, jeżeli nie, w którym dokładnie momencie stały się one przeznaczone do wywozu).

49 — Wyrok z dnia 7 lipca 2011 r., Rakvere Piim i Maag Piimatööstus, C-523/09, EU:C:2011:460, pkt 16–18 i przytoczone tam orzecznictwo.

80. Po drugie, procedury badania towarów przeznaczonych do wywozu reguluje kodeks celny. Na tym etapie więc przepisy z art. 16 ust. 2 i 5, które obejmują mrożone kurczaki wprowadzane do obrotu na terytorium Unii, nie mają zastosowania. Kodeks celny „[…] przewiduj[e] pewien rodzaj współpracy pomiędzy eksporterem a krajowymi władzami celnymi […]” [50]. W czasie istotnym z punktu widzenia okoliczności faktycznych sprawy zgłaszający (lub eksporter w kontekście postępowania głównego) miał prawo do bycia obecnym lub reprezentowanym przy rewizji towarów oraz przy pobieraniu próbek. Co ważne, mógł także wystąpić z wnioskiem o dodatkową rewizję lub pobranie próbek, jeżeli uznał, że wyniki uzyskane przez właściwe organy nie były reprezentatywne [51].

81. Po trzecie, eksporter, składając wniosek o refundację, nadal zapewnia – w sposób wyraźny lub dorozumiany – że dany produkt ma „należytą i uczciwą jakość przyjętą w obrocie”. Zgodnie z zasadami dowodowymi prawa krajowego to do eksportera należy udowodnienie, że wymóg ten został rzeczywiście spełniony, jeżeli zgłoszenie zostało zakwestionowane przez organy władzy krajowej. Na pierwszy rzut oka nie wygląda to na ustalenie budzące sprzeciw. Pragnę dodać, że art. 41 karty dotyczy wyłącznie, jak wyraźnie wskazuje art. 41 ust. 1, prawa osoby fizycznej „do bezstronnego i sprawiedliwego rozpatrzenia swojej sprawy w rozsądnym terminie przez instytucje, organy i jednostki organizacyjne Unii”. Nie może być więc właściwy dla relacji podmiotu gospodarczego z władzami celnymi.

82. Z uwagi wreszcie na to, że art. 16 ust. 2 rozporządzenia nr 543/2008 nie ma zastosowania do procedur badania mrożonego mięsa drobiowego przeznaczonego na wywóz, określone w art. 16 ust. 5 prawo do analizy kontrolnej podobnie nie będzie miało zastosowania.

Wnioski

83. W świetle wszystkich powyższych rozważań uważam, że na pytania przedłożone przez Tribunal administratif de Rennes (sąd administracyjny w Rennes, Francja) Trybunał powinien odpowiedzieć w następujący sposób:

— Normy zawartości wody określone w pkt 7 załącznika VI do rozporządzenia Komisji (WE) nr 543/2008 z dnia 16 czerwca 2008 r. wprowadzającego szczegółowe przepisy wykonawcze do rozporządzenia Rady (WE) nr 1234/2007 w sprawie niektórych norm handlowych w odniesieniu do mięsa drobiowego są zgodne z prawem Unii Europejskiej.

— Mrożone i głęboko mrożone kurczaki zawierające wodę w ilości przekraczającej normy określone w art. 15 ust. 1 rozporządzenia nr 543/2008 można uznać za mające „należytą i uczciwą jakość przyjętą w obrocie” na tej podstawie, że mięso drobiowe może być wprowadzane do obrotu na terytorium Unii „w normalnych warunkach” dla celów art. 28 ust. 1 rozporządzenia Komisji (WE) nr 612/2009 ustanawiającego wspólne szczegółowe zasady stosowania systemu refundacji wywozowych do produktów rolnych, pod warunkiem że jest oznaczone zgodnie z art. 16 ust. 6 rozporządzenia nr 543/2008 i nie podlega środkom specjalnym, w szczególności takim, które ograniczają obrót na terytorium UE lub lokalnie na terytorium danego państwa członkowskiego lub które znacznie ograniczają ich wytwarzanie, przetwarzanie i dystrybucję.

— Państwa członkowskie nie mają obowiązku przyjmowania praktycznych środków na mocy rozporządzenia nr 543/2008 w celu ustalenia, czy zawartość wody w mrożonych kurczakach przeznaczonych na wywóz przekracza normy określone w załącznikach VI i VII do tego rozporządzenia.

50 — Wyrok Nowaco Germany, pkt 63.

51 — Zobacz pkt 11 powyżej.

— Artykuł 16 ust. 2 i 5 rozporządzenia nr 543/2008 nie reguluje procedur badania mrożonego mięsa drobiowego przeznaczonego na wywóz. Właściwymi przepisami są przepisy określone w rozporządzeniu Parlamentu Europejskiego i Rady (WE) nr 450/2008 z dnia 23 kwietnia 2008 r. ustanawiającym Wspólnotowy kodeks celny.